

Opgave 1 De moderne burgemeester als crimefighter

Bij deze opgave horen de teksten 1 en 2 .

Inleiding

In het voorjaar van 2017 wijdde de Volkskrant een opiniërend artikel aan het gebruik van noodmaatregelen (noodverordening en noodbevel) door burgemeesters (tekst 1). De informatie uit dit artikel was onder andere gebaseerd op een onderzoek van het Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid (COOV). Tekst 2 bevat meer informatie over dit onderzoek.

Lees de regels 1 tot en met 47 van tekst 1.

De positie van de burgemeester is in de loop der jaren sterk veranderd. Waar zijn gezag vroeger een vrijwel vanzelfsprekend gevolg was van zijn positie (regels 13-16), is dat tegenwoordig afhankelijk van de wijze waarop de burgemeester zijn macht gebruikt.

- 3p 1
- Geef een omschrijving van het begrip gezag.
 - Leg uit dat het gezag van de burgemeester tegenwoordig minder vanzelfsprekend is. Betrek in je uitleg een machtsbron en een gegeven uit de regels 1 tot en met 47 van tekst 1.

Lees de regels 48 tot en met 55 van tekst 1.

Burgemeesters maken in toenemende mate gebruik van hun bevoegdheid om een demonstratie te verbieden.

- 3p 2
- Leg uit welk dilemma van de rechtsstaat een rol speelt bij de keuze van een burgemeester om wel of niet gebruik te maken van zijn bevoegdheid om een demonstratie te verbieden. Benoem eerst het dilemma.

In de Gemeentewet staat nauwkeurig omschreven onder welke voorwaarden een burgemeester mag overgaan tot het uitvoeren van een noodbevel of een noodverordening.

- 2p 3
- Geef twee redenen waarom het in een rechtsstaat van belang is dat dergelijke bevoegdheden in de wet omschreven staan. Ga bij iedere reden uit van een (ander) beginsel van de rechtsstaat.

Lees de regels 56 tot en met 67 van tekst 1.

In hoeverre politieke partijen voorstander zijn van repressie, hangt onder andere samen met hun visie op de oorzaken van criminaliteit.

- 2p 4
- Leg uit of de roep om repressie beter past bij rechtse of bij linkse politieke partijen. Betrek in je antwoord het verschil tussen linkse en rechtse partijen met betrekking tot hun visie op de oorzaken van criminaliteit.

Lees de regels 68 tot en met 81 van tekst 1.

Boutellier schreef een boek over het verlangen naar een risicoloze samenleving (regels 73-74). Hierin besprak hij de 'veiligheidsutopie'.

1p **5** Leg uit wat er bedoeld wordt met de veiligheidsutopie.

Lees tekst 2.

Tekst 2 bevat informatie over de aanleiding, het doel en de opzet van het onderzoek van het COOV.

2p **6** Leg uit op welke wijze de onderzoekers gepoogd hebben de representativiteit van hun onderzoek te waarborgen. Begin je antwoord met een omschrijving van het begrip representativiteit.

Opgave 1 De moderne burgemeester als crimefighter

tekst 1

De burgemeester wordt steeds meer een crimefighter

De burgemeester wordt steeds meer een crimefighter. De samenleving eist ferm optreden. Maar als hij een betoging verbiedt, is het ook weer
5 niet goed.

Vroeger, ja vroeger, toen was het vak van burgemeester nog lekker overzichtelijk. Je opende eens een zwembad, hamerde wat raads-
10 vergaderingen af en belde met een bos ruikers bij het gouden bruidspaar aan. Fotootje in de lokale krant en klaar. De burgemeester als – meestal – burgervader, met om zijn nek de
15 ambtsketen als bekrachtiging van zijn natuurlijk gezag.

Tikje gechargeerd? Misschien. Maar dat de burgemeester in een snel veranderende en gespannen maatschappij een heel andere functie heeft gekregen, en dat de bevolking en gemeenteraad heel anders naar hem of haar kijken, zoveel is zeker. “Aan de ambtsketen hangt tegen-
25 woordig een sheriffster”, zegt Sackers, hoogleraar sanctierecht aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. De burgemeester manifesteert zich meer en meer als een crimefighter
30 die benadrukt dat hij de orde in zijn gemeente moet handhaven.

Kritiek

In Weert gaf burgemeester Jos Heijmans huisarrest aan een groep
35 probleemgevende asielzoekers die zich schuldig maakten aan winkeldiefstal, vechtpartijen en bedreiging.

Jack Mikkers, zijn collega in Veldhoven, verbood een conferentie
40 van jonge Eritreeërs nadat tegen-demonstranten hadden geprobeerd die te verhinderen. Het optreden van beide burgemeesters ontlokte kritiek: ze schuurden langs het randje van de
45 grondbeginselen van de democratie – en gingen er misschien zelfs overheen.

Burgemeesters kiezen in toenemende mate voor het zwaarste
50 geschut om demonstraties of bijeenkomsten te verbieden, constateerden onderzoekers Roorda en Wierenga van het Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid van de
55 Rijksuniversiteit Groningen.

Ton Rombouts van Den Bosch, met 37 jaar de langstzittende burgemeester in Nederland, erkent dat burgemeesters tegenwoordig
60 sneller naar noodmaatregelen grijpen.

De maatschappij – en anders wel de politiek in Den Haag – verlangt ook dat een burgemeester kordaat
65 optreedt. De samenleving is repressiever geworden, waardoor meer ordehandhaving vereist is.

De hang naar veiligheid heerst al langer, zegt Hans Boutellier, wetenschappelijk directeur van het Verwey-Jonker Instituut. Begin deze eeuw schreef hij al een boek over het verlangen naar een risicoloze samenleving. De laatste jaren is daar wel

75 meer emotie bij komen kijken, stelt
Boutellier. De samenleving is
diverser en complexer geworden,
spanningen tussen bevolkings-

groepen nemen toe. En dan is er ook
80 nog de vluchtelingenproblematiek,
die tot verhitte discussies leidt.

naar: de Volkskrant, 29 april 2017

tekst 2

Fragmenten onderzoeksrapport “Naar handhaafbare noodbevelen en noodverordeningen”

Aanleiding voor het onderzoek

Het handhaven van de openbare
orde en het bieden van hulp in
noodsituaties zijn belangrijke
5 politietaken. Ter facilitering en
ondersteuning hiervan kan de
burgemeester een noodbevel of een
noodverordening uitvaardigen.
Honderden politieagenten zijn jaar-
10 lijks betrokken bij de handhaving van
deze noodmaatregelen. Niet zelden
worstelen ze hiermee; de wisselende
kwaliteit ervan zorgt voor de nodige
problemen en complicaties.

15 Doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is het
analyseren van de noodmaatregelen
in de periode 2010 tot 2015 op

juridische houdbaarheid, hand-
20 haafbaarheid en werkbaarheid.

Opzet van het onderzoek

Voor een betrouwbaar en relevant
onderzoek zijn in de eerste fase van
dit onderzoek zoveel mogelijk nood-
25 verordeningen en noodbevelen
verzameld die uitgevaardigd zijn in
de periode 2010 tot 2015. Gestreefd
is naar het achterhalen van vrijwel
alle in deze periode uitgevaardigde
30 noodmaatregelen. In het streven naar
volledigheid zijn, veiligheidshalve, de
twintig grootste gemeenten nog eens
telefonisch benaderd met de vraag of
het onderzoek overeenkwam met de
35 praktijk van deze vijf jaren.

naar: Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid, 2016

Opgave 2 Persvrijheid onder druk

Bij deze opgave horen figuur 1 en 2 .

Inleiding

De internationale persvrijheid staat er slechter voor dan ooit, zo concludeerden de internationale organisaties Freedom of the Press en Reporters Without Borders in april 2017. Beide organisaties publiceren ieder jaar een rapport waarin de mate van persvrijheid in de hele wereld in kaart wordt gebracht.

Figuur 1 toont de score van landen op de World Press Freedom Index van Reporters Without Borders. Bij het berekenen van de score is rekening gehouden met factoren als de mate van pluriformiteit, censuur en economische druk. Nederland zakte in 2017 op deze index van de tweede naar de vijfde plaats. Dit heeft onder andere te maken met een toename van het aantal bedreigingen tegen journalisten. Uit onderzoek in opdracht van de Nederlandse Vereniging van Journalisten blijkt dat ook journalisten zelf van mening zijn dat deze bedreigingen de persvrijheid in gevaar brengen (figuur 2).

Bekijk figuur 1.

De gegevens uit figuur 1 zouden aanleiding kunnen zijn voor een vervolgonderzoek naar mogelijke verklaringen voor de in kaart gebrachte verschillen.

- 2p 7
- Stel een hypothese op die ten grondslag kan liggen aan een vervolgonderzoek op basis van figuur 1.
 - Geef aan wat in deze hypothese de afhankelijke variabele is en wat de onafhankelijke variabele is.

Nederland staat in de World Press Freedom Index op plaats 5. België staat op plek 9. Deze lagere score van België heeft onder andere te maken met de grote mate van persconcentratie in het land, zo blijkt uit de schriftelijke toelichting op de onderzoeksresultaten.

- 2p 8
- Geef een omschrijving van het begrip persconcentratie.
 - Leg uit op welke wijze persconcentratie een negatieve invloed kan hebben op de score van een land op de World Press Freedom Index.

In het rapport 'Freedom of the Press 2017' wordt onder persvrijheid onder andere verstaan dat

- 1 de berichtgeving over de politiek degelijk is;
- 2 de media niet onder zware economische druk staan;
- 3 en er weinig inmenging van de staat is.

In Nederland worden deze drie elementen van persvrijheid op verschillende manieren gewaarborgd middels wet- en regelgeving.

Voorbeelden van waarborgen zijn:

- art. 7 lid 1 van de Grondwet
- (een van) de (twee) centrale uitgangspunten van de Mediawet
- het redactiestatuut

- 6p **9** Koppel elk element aan de juiste waarborg (per element een andere waarborg). Leg vervolgens per element uit waarom het door jou gekozen antwoord bijdraagt aan de waarborging ervan.

Bekijk figuur 2.

Media vervullen in een democratie belangrijke functies met betrekking tot de politieke besluitvorming, zoals de informatiefunctie. Binnen deze informatiefunctie onderscheiden we een aantal subfuncties.

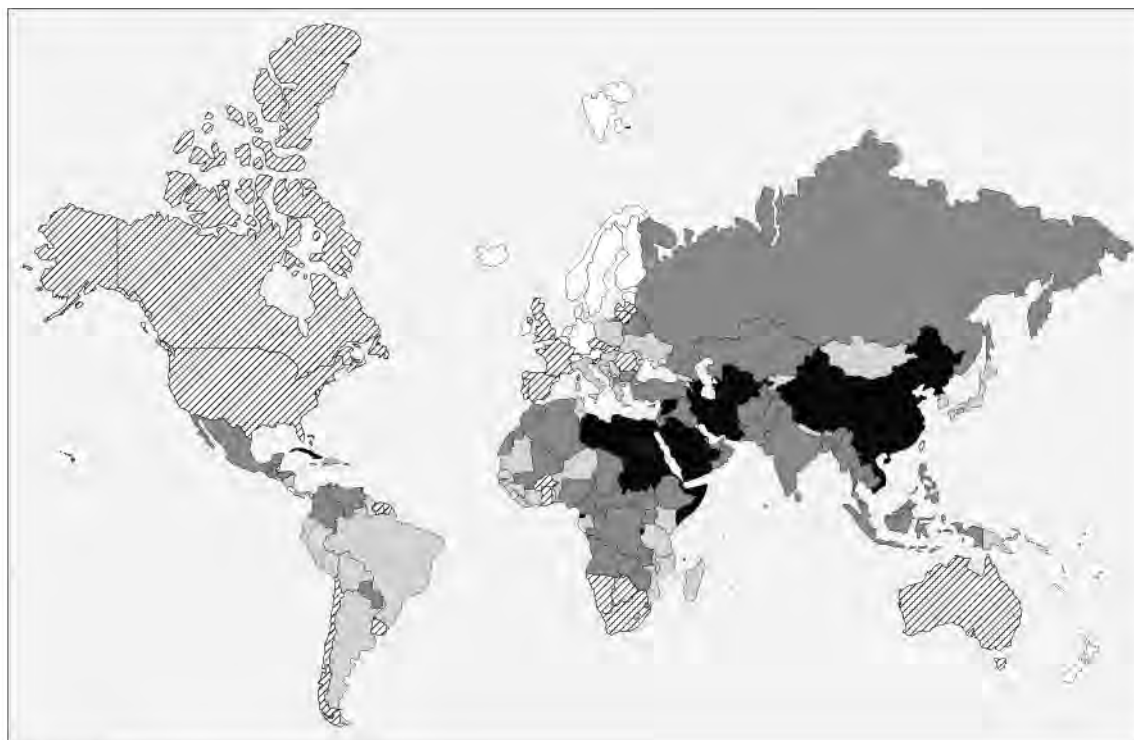
- 3p **10** Leg voor drie subfuncties uit dat de toegenomen bedreigingen van journalisten de uitoefening van deze subfuncties in gevaar kunnen brengen. Maak bij elke subfunctie gebruik van een (ander) gegeven uit figuur 2.

Opgave 2 Persvrijheid onder druk

figuur 1

Landenscore World Press Freedom Index

Op de onderstaande wereldkaart is te zien hoe landen scoren op de World Press Freedom Index van Reporters Without Borders (2017).

Legenda:

- 0 - 15 punten (goed)
- 15 - 25 punten (redelijk goed)
- 25 - 35 punten (problematisch)
- 35 - 55 punten (slecht)
- 55 - 100 punten (zeer slecht)

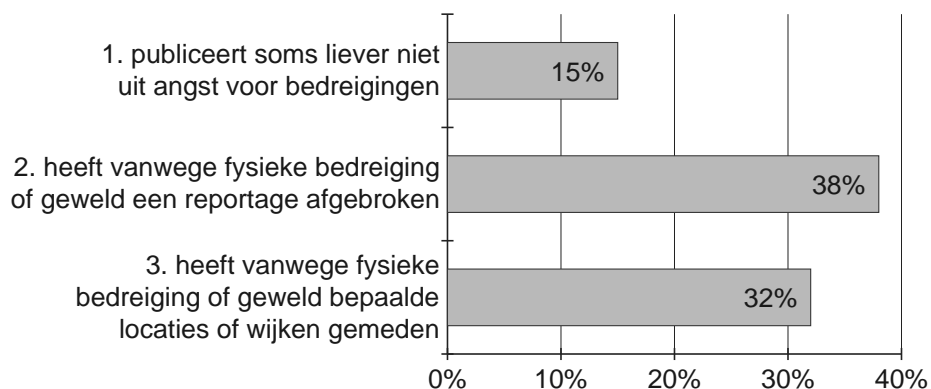
naar: World Press Freedom Index, 2017

figuur 2

Consequenties van bedreigingen voor journalisten

Onderstaand diagram toont het percentage journalisten dat in het onderzoek ‘Een dreigend klimaat’ aangegeven heeft dat de betreffende stelling op hem of haar van toepassing is.

De eerste stelling is aan 638 respondenten voorgelegd, stelling twee en drie alleen aan de 237 respondenten die eerder in het onderzoek aangaven al eens fysieke bedreigingen of geweld te hebben ervaren.

naar: Odekerken & Brenninkmeijer, 2017

Opgave 3 Massatoerisme

Bij deze opgave horen de teksten 3 tot en met 5.

Inleiding

Het internationaal toerisme vormt een toenemend probleem voor steden zoals Amsterdam en Barcelona (tekst 3 en 4). Feestende toeristen verstoren de openbare orde. Door grote hotelketens en particulier verhuur worden de woonkosten onbetaalbaar voor inwoners. En souvenirwinkels en fastfoodketens verdringen traditionele winkels.

In mei 2017 stelde de SP kritische vragen aan het College van Burgemeester en Wethouders van Amsterdam naar aanleiding van een onderzoek van weekblad De Groene Amsterdammer (tekst 4). Uit dit onderzoek blijkt dat de economische voordelen van het toerisme voor de stad worden overschat, en de kosten juist onderschat.

De gemeente Amsterdam heeft al maatregelen genomen om de problematische gevolgen van massatoerisme tegen te gaan, maar een echte oplossing is nog niet gevonden (tekst 5).

Lees tekst 3.

Bij het beantwoorden van de vraag of een maatschappelijk probleem op de politieke agenda komt, spelen verschillende criteria een rol. Hoe meer criteria op een probleem van toepassing zijn, hoe groter de kans dat het op de politieke agenda komt.

- 2p 11 Noem twee criteria voor politieke agendavorming waaraan het probleem van massatoerisme voldoet. Illustreer elk criterium met een (ander) gegeven uit tekst 3.

Zie de regels 26 tot en met 34 van tekst 3.

De Verenigde Naties hebben 2017 uitgeroepen tot internationaal jaar van duurzaam toerisme. De redenen die hiervoor in de tekst genoemd worden, sluiten aan bij de doelstellingen van de VN.

- 2p 12 Leg uit welke twee VN-doelstellingen te herkennen zijn in de regels 31 tot en met 34 van tekst 3.

Lees tekst 4.

De SP stelde naar aanleiding van het onderzoek door De Groene Amsterdammer kritische vragen aan het college van burgemeester en wethouders. Het college van de gemeente Amsterdam bestond op dat moment uit een coalitie van VVD, D66 en SP.

- 2p 13 Leg uit of het stellen van kritische vragen door de SP-fractie beter bij monisme of bij dualisme past. Betrek in je uitleg een omschrijving van het juiste begrip.

Zie tekst 4.

De kritiek van de SP op het (gebrek aan beleid met betrekking tot) massatoerisme zoals beschreven in tekst 4, is te verklaren vanuit de politieke stroming waartoe de SP behoort.

- 2p **14** Leg uit waarom de politieke stroming waartoe de SP behoort een verklaring biedt voor de kritiek uit tekst 4. Betrek in je uitleg de naam van deze politieke stroming en een kenmerkend uitgangspunt.

Lees tekst 5.

Nederland is een gedecentraliseerde eenheidsstaat. Dit heeft consequenties voor de manier waarop een gemeente als Amsterdam beleidsmatig kan reageren op problematiek rondom massatoerisme.

- 2p **15** Leg uit welke twee kenmerken van een gedecentraliseerde eenheidsstaat te herkennen zijn in tekst 5.

Maak gebruik van tekst 3.

De maatregelen die tot nu toe in Amsterdam genomen zijn, gaan veel burgers niet ver genoeg. Zij hebben zich georganiseerd in 'Amsterdam in Progress', een denktank die elke twee weken een nieuw voorstel zal doen om de overlast van toerisme tegen te gaan (*Het Parool, juni 2017*).

Amsterdam in Progress is een voorbeeld van een pressiegroep.

- 2p **16** Leg uit waarom het college van burgemeester en wethouders in Amsterdam waarschijnlijk niet alle voorstellen van Amsterdam in Progress zal overnemen. Betrek in je uitleg een gegeven uit **tekst 3** en een kenmerkend verschil tussen politieke partijen en pressiegroepen.

Opgave 3 Massatoerisme

tekst 3

Help, de stad verzuipt in bezoekers

De protesten tegen de groeiende overlast van toeristen in steden culmineerden in Barcelona in een aanval op een toeristenbus. Ook andere steden in Europa hebben er
5 **genoeg van.**

“Als het toerismeseizoen is begonnen, waarom mogen we dan niet op toeristen schieten?” Albert
10 Postma, lector aan Stenden Hogeschool voor vrijetijdsbeleving en toerisme, kent foto’s van deze protestkreet op muren in steden die door het toerisme worden
15 overrompeld. Maar bij zijn weten hebben boze stedelingen niet eerder de daad bij het woord gevoegd, zoals vorige week in Barcelona. Daar prikten vier actievoerders de banden
20 lek van een toeristenbus.

Het toerisme is nergens meer weg te denken. De sector is wereldwijd goed voor een op de elf banen, 7 procent van de internationale export en
25 10 procent van het mondiale bruto nationaal product. Dat is een van de redenen waarom de Verenigde

Naties 2017 hebben uitgeroepen tot internationaal jaar voor duurzaam
30 toerisme, dat volgens de volkerenorganisatie moet leiden tot meer werkgelegenheid, minder armoede, meer begrip voor andere culturen en de wereldvrede.

35 De weerstand van de stadsbewoners richt zich volgens Postma vooral op de neveneffecten van de toeristensunami. “Bijvoorbeeld dat de huizenprijzen zo sterk stijgen dat het voor
40 oorspronkelijke bewoners niet meer te betalen is om in de binnenstad te wonen.”

Aantasting van het leefklimaat is ook volgens Jan van der Borg, hoofd-
45 docent geografie en toerisme aan de Katholieke Universiteit van Leuven, de voornaamste reden voor bewonersprotesten. “De woede richt zich niet zozeer tegen de toeristen,
50 want boze inwoners gaan zelf ook vier keer per jaar op vakantie. Het is een signaal aan de stadsbestuurders: houd de stad leefbaar.”

naar: de Volkskrant, 2 augustus 2017

tekst 4

SP Amsterdam stelt vragen over onderzoek massatoerisme

In schriftelijke vragen vraagt de SP-fractie woensdag het college van B en W te reageren op de bevindingen van een onderzoek van het weekblad 5 De Groene Amsterdammer.

In dit onderzoek vergelijkt het weekblad, in samenwerking met platform voor onderzoeksjournalistiek Investico, de kosten en baten van het 10 massatoerisme in de stad.

Voordelen overschat

Volgens De Groene Amsterdammer is het een mythe dat de stad weliswaar hinder ondervindt van de 15 enorme toestroom van bezoekers, maar dat de stad er enorm economisch van profiteert. Het artikel stelt dat de economische voordelen van het toerisme voor de stad 20 worden overschat, en de kosten juist onderschat.

Grootkapitalisten

In de schriftelijke vragen aan het college vraagt de SP-fractie om 25 opheldering van de verschillen in cijfers. Volgens de SP legt het toerisme een onevenredige druk op de stad: terwijl slechts een klein groepje 'grootkapitalisten' profiteert 30 van het toerisme, krijgen "Amsterdammers de rekening gepresenteerd in de vorm van overlast, extra druk op de woningmarkt, vershraling van het winkel- 35 aanbod en verloedering van de openbare ruimte".

Volgens de SP is de verdeling van de opbrengsten van het toerisme onrechtvaardig en moeten vanwege 40 de overlast die het toerisme de stad oplevert, toeristen uit de stad geweerd worden.

naar: Het Parool, 25 mei 2017

tekst 5

Van der Laan: “Echte oplossing voor drukte in de stad nog niet gevonden”

Amsterdam zal veel fundamentele
maatregelen moeten nemen om de
drukte in de stad te bolwerken, zegt
burgemeester Eberhard van der
5 Laan. Het stadsbestuur heeft al
maatregelen genomen, zoals een
strenger hotelbeleid, een ban van de
bierfiets uit de binnenstad, een
hogere toeristenbelasting in het
10 centrum. Maar de echte oplossing is
nog niet gevonden, erkende Van der
Laan.

Andere wetgeving

De burgemeester gaat zich in Den
15 Haag hard maken voor andere
wetgeving, waardoor het voor de
gemeente mogelijk is grenzen te
stellen aan de grote hoeveelheid
toeristenwinkels in sommige straten.
20 Als de twaalfde ijswinkel zich meldt in
een straat, heeft Amsterdam geen
wapens in handen om dit tegen te
gaan. (...)

naar: Het Parool, 25 oktober 2016

Opgave 4 Ernstige verkeersdelicten

Bij deze opgave horen tabel 1 en tekst 6 .

Inleiding

Het onderwerp 'straftoemeting bij ernstige verkeersdelicten' is al jaren onderwerp van discussie in de samenleving. Veel slachtoffers van ernstige verkeersdelicten zijn ontevreden over de straf die uiteindelijk aan de veroorzaker wordt opgelegd, zo blijkt uit onderzoek van het International Victimology Institute Tilburg (INTERVICT) uit 2016 (tabel 1). In mei 2015 vond er in de Tweede Kamer een debat plaats over dit onderwerp. Toenmalig minister Blok (Veiligheid en Justitie) liet destijds aan de Kamervoorzitter weten tot onderzoek over te gaan. De resultaten van dit onderzoek hebben ertoe geleid dat de minister in de zomer van 2017 een wijziging van de Wegenverkeerswet aankondigde. Veilig Verkeer Nederland is van mening dat in dit wetsvoorstel ook een hardere aanpak van smartphonegebruik moet worden meegenomen (tekst 6).

Bekijk tabel 1.

Er kunnen verschillende doelen van straf onderscheiden worden, waaronder resocialisatie. Uit tabel 1 blijkt dat een groot deel van de slachtoffers van mening is dat het vonnis in 'hun' zaak niet tegemoetkomt aan een aantal van deze strafdoelen.

- 3p 17 Noem drie andere doelen van straf die volgens de kritiek van de slachtoffers, zoals weergegeven in tabel 1, niet of slechts ten dele worden bereikt. Verwijs bij ieder doel naar een (ander) gegeven uit de tabel.

Lees de regels 1 tot en met 28 van tekst 6.

Er zijn verschillende onderzoeksmethoden/kwantitatieve gegevensbronnen die gebruikt worden om in kaart te brengen hoe vaak een bepaald delict voorkomt.

- 3p 18 – Welke onderzoeksmethode/kwantitatieve gegevensbron is het meest geschikt om in kaart te brengen hoe vaak het delict 'vasthouden van een mobiele telefoon tijdens het rijden' voorkomt?
– Geef vervolgens twee onderzoeksmethoden/kwantitatieve gegevensbronnen die hier minder geschikt voor zijn en geef per gegevensbron aan waarom deze minder geschikt is.

Maak gebruik van de regels 1 tot en met 28 van tekst 6.

Criminaliteit is een relatief begrip.

- 2p 19 Leg uit met behulp van een citaat uit de regels 1 tot en met 28 van tekst 6 dat criminaliteit relatief is.

Lees de regels 29 tot en met 34 van tekst 6.

Afspraken over verkeershandhaving worden op lokaal niveau gemaakt in het zogenaamde 'driehoeksoverleg'.

- 1p 20 Tussen welke drie functionarissen vindt dit driehoeksoverleg plaats?

Lees de regels 35 tot en met 50 van tekst 6.

Er bestaan verschillende sociologische theorieën ter verklaring van criminaliteit en crimineel gedrag.

- 4p 21 Leg uit welke twee theorieën te herkennen zijn in de aanpak die VVN voorstelt in de regels 45 tot en met 48 van tekst 6.

Zie tekst 6.

Het proces van politieke besluitvorming over de aanpassing van de Wegenverkeerswet kan geanalyseerd worden met behulp van het systeemmodel. De omzettingsfase van het systeemmodel kent drie subfasen.

- 2p 22
- In welke subfase van het systeemmodel bevindt de besluitvorming over de aanpassing van de Wegenverkeerswet zich op het moment dat tekst 6 geschreven werd?
 - Welke twee actoren, die niet genoemd worden in tekst 6, spelen in deze subfase **altijd** een rol?

Opgave 4 Ernstige verkeersdelicten

tabel 1

Meningen verkeersslachtoffers over opgelegde straf

De veroorzaker kreeg de straf die hij verdiende (n=52)	
helemaal mee oneens	16 (30,8%)
een beetje mee oneens	11 (21,2%)
niet mee eens/niet mee oneens	6 (11,5%)
een beetje mee eens	10 (19,2%)
helemaal mee eens	9 (17,3%)
De straf past bij het leed dat mij is aangedaan (n=50)	
helemaal mee oneens	23 (46,0%)
een beetje mee oneens	10 (20%)
niet mee eens/niet mee oneens	6 (12,0%)
een beetje mee eens	6 (12,0%)
helemaal mee eens	5 (10,0%)
De straf heeft bijgedragen aan mijn emotionele herstel (n=50)	
helemaal mee oneens	19 (38,0%)
een beetje mee oneens	9 (18,0%)
niet mee eens/niet mee oneens	8 (16,0%)
een beetje mee eens	9 (18,0%)
helemaal mee eens	5 (10,0%)
De straf voorkomt dat de veroorzaker zich in de toekomst weer schuldig maakt aan gevaarlijk rijgedrag (n=51)	
helemaal mee oneens	18 (35,3%)
een beetje mee oneens	11 (21,6%)
niet mee eens/niet mee oneens	13 (25,5%)
een beetje mee eens	5 (9,8%)
helemaal mee eens	4 (7,8%)

naar: INTERVICT, 2016

tekst 6

Veilig Verkeer Nederland: gebruik smartphone in auto even ernstig als rijden onder invloed

- Autorijden met een smartphone in de hand zou net zo hard moeten worden bestraft als absurd hoge snelheidsovertredingen en rijden onder invloed. In combinatie met strenge handhaving moet de automobilist weer het gevoel krijgen dat de politie werk maakt van roekeloos rijgedrag.**
- 5
- 10 Dit schrijft Veilig Verkeer Nederland (VVN) in een kritische brief aan minister Blok van Veiligheid en Justitie. Momenteel werkt hij aan een herziening van de Wegenverkeers-
- 15 wet. VVN vindt dat in de wet het harder aanpakken van smartphone-gebruik in de auto moet worden opgenomen, om "een ommekeer te bewerkstelligen in de jaarlijkse
- 20 stijging van het aantal verkeersslachtoffers".
- Op dit moment is het tijdens het rijden niet toegestaan om een telefoon vast te houden. Appen of
- 25 mailen vanuit een houder is nog niet
- verboden, maar gaat dit wel worden als het aan verkeersminister Schultz ligt.
- Een woordvoerder van de Nationale
- 30 Politie kan niet zeggen hoe actief zij het handmatig bedienen van een telefoon nu beboet. "Verkeershandhaving wordt lokaal bepaald; wij hebben daar geen overzicht van."
- 35 Een telefoon vasthouden tijdens het rijden kost de bestuurder nu 230 euro, terwijl een boete voor rijden onder invloed kan oplopen tot 650 euro. Dit grote verschil is niet het
- 40 enige probleem voor VVN. Met het ontbreken van "deugdelijke en effectieve handhaving en wetgeving", is de pakkans bij telefoongebruik in de auto nu "bijna nul", schrijft de
- 45 organisatie. Ze hoopt dan ook dat de minister meer boetes gaat laten uitdelen door geautomatiseerde controles en dat meer telefonerende automobilisten van de weg worden
- 50 geplukt.

naar: de Volkskrant, 2 augustus 2017

Opgave 5 Voetbaljournalistiek

Bij deze opgave hoort tekst 7.

Inleiding

In de zomer van 2015 kwam Martijn Krabbendam, redacteur van Voetbal International, in het nieuws omdat de spelers van Feyenoord niet langer met hem wilden samenwerken. Voor NRC Handelsblad was dit incident aanleiding voor een onderzoek naar de onafhankelijkheid van de voetbaljournalistiek. In augustus 2016 publiceerde de krant een artikel over de resultaten van dit onderzoek, met als titel 'De tien plagen van de voetbaljournalistiek'. Met plagen worden hier ontwikkelingen bedoeld die onafhankelijke voetbaljournalistiek bemoeilijken.

Tekst 7 is een sterk ingekorte versie van het artikel in NRC Handelsblad, waarin twee van de tien plagen aan de orde komen.

Lees de regels 1 tot en met 31 van tekst 7.

Massamedia vervullen verschillende functies voor de samenleving, waaronder de informatiefunctie. Deze omvat onder andere de controle-/waakhondfunctie.

- 2p **23** Geef een omschrijving van de controle-/waakhondfunctie en leg vervolgens uit wat het verband is tussen deze functie en het beëindigen van de samenwerking tussen Feyenoord en Krabbendam.

Lees de regels 32 tot en met 69 van tekst 7.

In de eerste 'plaag' die besproken wordt, is de werking van de neerwaartse oplagespiraal te herkennen. Deze neerwaartse oplagespiraal begint met een lage oplage en eindigt met een nog lagere oplage.

- 2p **24** Geef de twee tussenliggende stappen van de (neerwaartse) oplagespiraal en onderbouw elk van beide stappen met een passend citaat uit de regels 32 tot en met 69 van tekst 7.

Ontwikkelingen zoals beschreven in tekst 7 zetten de objectiviteit van de voetbaljournalistiek onder druk. Volledig objectieve verslaggeving is echter, ook zonder deze ontwikkelingen, onmogelijk.

- 2p **25** Leg uit dat volledig objectieve verslaggeving een onbereikbaar ideaal is. Begin je antwoord met een omschrijving van het begrip referentiekader.

Lees de regels 70 tot en met 99 van tekst 7.

De handelwijze van voetbalclubs zoals beschreven in de regels 70 tot en met 99 van tekst 7, heeft te maken met wat binnen de communicatiewetenschap een 'mediaframe' genoemd wordt.

- 2p **26**
- Geef een omschrijving van het begrip mediaframe.
 - Leg uit met behulp van een gegeven uit de regels 70 tot en met 99 van tekst 7 wat het verband is tussen de handelwijze van de voetbalclubs en het begrip mediaframe.

Zie de regels 70 tot en met 99 van tekst 7.

Hoewel volledige objectiviteit onmogelijk is, wordt van journalisten verwacht dat zij bepaalde journalistieke normen in acht nemen om de objectiviteit van hun berichtgeving te bevorderen.

- 2p **27** Leg uit welke journalistieke norm, zoals toegepast door de schrijver van tekst 7, te herkennen is in de regels 70 tot en met 99 van tekst 7.

Opgave 5 Voetbaljournalistiek

tekst 7

De tien plagen van de voetbaljournalistiek

De voetbaljournalist heeft een ongemakkelijke verhouding met zijn onderwerp. Voor de start van het nieuwe eredivisieseizoen duikt NRC
5 in de wereld van de voetbaljournalistiek. Van onafhankelijke verslaggeving is nauwelijks meer sprake.

Martijn Krabbendam is redacteur van
10 Voetbal International (VI), het grootste voetbalweekblad van Nederland. Hij is VI's vaste volger van Feyenoord en het Nederlands elftal.

15 In de zomer van 2015 is Martijn Krabbendam zelf nieuws. In het trainingskamp in Tirol hebben aanvoerder Dirk Kuijt en zijn collega's besloten dat zij niet langer
20 met Krabbendam willen werken: hij zou slordig zijn, afspraken schenden en interviews niet aanpassen. Feyenoord vindt hem maar lastig. Zo blijft Krabbendam maar schrijven
25 over een mislukte miljoenentransfer van middenvelder Jonathan de Guzman – de schuld van directeur Gudde, herhaalt Krabbendam steeds, tot ergernis van Feyenoord. Een
30 boycot? In de Nederlandse journalistiek?

Op het eerste gezicht lijkt de maatregel van Feyenoord een conflict in de marge van het Nederlandse
35 voetbal. Niets om je druk over te maken, nu de eredivisie deze week weer begint. Maar nader onderzoek

naar de zaak-Krabbendam – tijdens het afgelopen seizoen – leert dat de
40 voetbaljournalistiek onder druk staat. (...) Hoe komt dat? Wat zegt de zaak-Krabbendam over de voetbaljournalistiek in Nederland?

In de aanloop naar het nieuwe
45 eredivisieseizoen zetten we de tien plagen van de voetbaljournalistiek op een rij.

Kranten hebben minder geld voor voetbaljournalisten

50 De dagbladen zien hun inkomsten al jaren afnemen. In 2015 daalde hun gezamenlijke omzet naar 887 miljoen euro (3 procent minder dan in 2014). Ook de tv-zenders verdienen minder,
55 want adverteerders volgen de jeugd, die liever online kijkt. Dat betekent dus ook: minder geld om verslag te doen van de eredivisie, het EK voetbal, of de Olympische Spelen in
60 Rio. "Nieuwsredacties moeten meer doen met minder mensen", zegt Marina Witte (Nederlandse Sport Pers, NSP). "Zo dreigt het werk oppervlakkiger te worden. Kranten
65 zetten vaker freelancers in, maar die hebben geen belang bij het stellen van kritische vragen. Als een club niet meer met hen wil werken, zijn zij hun broodwinning kwijt."

70 Clubs eisen meer controle

"Tien jaar geleden kon je een speler bellen, een stukje tikken en het in de krant zetten. Nu is het bij alle clubs gereguleerd. Volledig", zegt Sjoerd

75 Mossou (AD). “Ze willen altijd een
interview teruglezen en onder-
handelen altijd over de tekst.
Interviews vinden altijd plaats in de
perskamer. Onder de tl-balken. Dat
80 kun je bijna geen interview meer
noemen.”
Clubs als PSV en FC Bayern
München proberen open te zijn.
Maar, zegt Thijs Slegers, perschef
85 van PSV: “Iedere dag elke speler een
uur vrijmaken voor de media is
overdreven.” De media willen altijd

meer dan de clubs kunnen geven,
zegt perschef Brinkhuis (Ajax). “Ik
90 vergelijk het soms met kinderen. Die
willen ook altijd meer.”

Meer controle ziet Max van der Put
(Brabants Dagblad) ook na de wed-
strijd. “Spelers en trainers spreken af
95 hoe zij hun mening over de wedstrijd
naar buiten brengen. Als ik daarna
met spelers en trainers praat, hoor ik
letterlijk dezelfde woorden. Dan is de
lol er voor mij snel af.”

naar: NRC Handelsblad, 2 augustus 2016

Opgave 6 Europese belasting voor internetgiganten

Bij deze opgave hoort tekst 8.

Inleiding

In september 2017 presenteerde de Franse regering in de Europese Unie een plan om het probleem van belastingvlucht door grote Amerikaanse internetbedrijven aan te pakken (tekst 8). Deze bedrijven verdienen veel geld in de Europese Unie, maar betalen er nauwelijks belasting. In het Franse voorstel moeten bedrijven belasting betalen in ieder afzonderlijk land over de omzet die in dat land is behaald. Het is nog onduidelijk of het plan voldoende steun zal krijgen.

Lees de regels 1 tot en met 29 van tekst 8.

We maken onderscheid tussen het zogenaamde klassieke beeld van de internationale orde en het postklassieke beeld van de internationale orde.

- 4p 28 Leg uit welke twee kenmerken van het postklassieke beeld te herkennen zijn in de regels 1 tot en met 29 van tekst 8.

Lees de regels 30 tot en met 53 van tekst 8.

Op het gebied van belastingen hebben de lidstaten van de Europese Unie hun soevereiniteit behouden. Dit heeft gevolgen voor de wijze waarop de besluitvorming over het Franse voorstel zal verlopen.

- 2p 29 – Zal de besluitvorming over het Franse plan verlopen volgens de intergouvernementele of de supranationale procedure?
– Leg uit wat het verschil is tussen beide soorten besluitvorming.

Bij Europese besluitvormingsprocessen spelen verschillende organen van de Europese Unie een rol.

- 2p 30 – Welk orgaan/welke organen dient/dienen het voorstel voor nieuwe Europese wetgeving in?
– Welk orgaan/welke organen neemt/nemen een besluit over dit voorstel?

Op het moment dat het Franse belastingplan in de Europese Unie besproken werd, vond in Nederland de kabinetsformatie plaats. Demissionair minister Dijsselbloem (Financiën, PvdA) liet weten persoonlijk enthousiast te zijn over het plan, maar het innemen van een officieel Nederlands standpunt aan het nieuwe kabinet over te laten (NOS, september 2017). De PvdA maakt geen deel meer uit van dit nieuwe kabinet, de VVD wel.

- 2p 31 Leg uit dat het Franse plan minder goed past bij de politieke stroming waartoe de VVD behoort. Betrek in je uitleg de naam en een kenmerkend uitgangspunt van deze stroming.

Opgave 6 Europese belasting voor internetgiganten

tekst 8

Fransen willen Europese Facebook-belasting

Het is een van de grootste ergernissen van Europese politici: Amerikaanse internetgiganten zoals Facebook, Google en Apple die in Europa wel veel geld verdienen, maar nauwelijks belasting betalen. De Franse regering van president Macron wil daar iets aan doen. (...)

De uitwassen van de belastingvlucht door grote internetbedrijven zijn algemeen bekend. Schoolvoorbeeld is Apple. Vorig jaar berekende de Europese Commissie dat Apple over de winst van 2014 slechts 0,005% belasting betaalde dankzij een deal met de Ierse staat. (...)

Het nieuwe Franse plan moet dat soort fratsen onmogelijk maken. Frankrijk en ook Duitsland willen dat internetgiganten niet langer belasting betalen over hun winsten – want die kunnen ze doorsluizen naar het laagste belastingputje. In plaats daarvan moet belasting worden betaald in ieder afzonderlijk land over de omzet die in dat land is behaald. Winst gemaakt op een advertentie in

Frankrijk? Dan ook betalen in Frankrijk. (...)

30 Er kleven ook nadelen aan het Franse plan. Het grootste nadeel is dat de EU op de tenen van de Amerikanen gaat trappen. De meeste grote techbedrijven zijn Amerikaans en de afspraak is nu dat bedrijven hun belasting betalen op de plek waar ze ook fysiek gevestigd zijn.

De Amerikanen zullen dan ook niet blij zijn met nieuwe belastingregels vanuit de EU, denkt Van Weeghel, hoogleraar internationaal belastingrecht aan de UvA. “Het gevaar is dat ze met tegenmaatregelen komen. Dat er Amerikaanse regels komen die Europese bedrijven schaden.”

Bovendien is het nog maar de vraag of het plan het haalt binnen de EU. Ierland en Luxemburg halen op dit moment veel geld binnen door extreem lage belasting op winst te heffen. Die landen zullen niet zonder slag of stoot instemmen met een plan dat dat onmogelijk maakt.

naar: nos.nl, 15 september 2017